18/06/2020

Ο Πύργος της Γαλάτιστας

/ Οδοιπορικά

Μια απρόσμενη συνάντηση περιμένει τον ταξιδιώτη-προσκυνητή στο δρόμο προς το Άγιον Όρος. Στο ύψος της Γαλάτιστας θα τον χαιρετήσει, ο αν και ερειπωμένος και μισογκρεμισμένος, επιβλητικός και γενναίος Πύργος της Γαλάτιστας. Πρόκειται για κτίσμα συνυφασμένο με την ιστορία του τόπου, τη ζωή και καθημερινότητα των βυζαντινών και μετέπειτα οικιστών της περιοχής.

Οι ιστορίες και οι εικασίες γύρω από τον Πύργο είναι πολλές και με το πέρασμα του χρόνου έχουν περάσει στη σφαίρα του μύθου. Λένε ότι στον Πύργο ζούσε η βασίλισσα Γαλάτεια που κατά μία εκδοχή έδωσε και το όνομά της στη Γαλάτιστα. Μια μέρα έπεσε το κουβάρι της Γαλάτειας μέσα στη σήραγγα και βγήκε στην Αγία Παρασκευή. Οι πειρατές τύλιξαν το κουβάρι, βρέθηκαν μέσα στον πύργο και σκότωσαν τη Γαλάτεια.

Όσον αφορά την αρχιτεκτονική του ανήκει σε μια ομάδα βυζαντινών

τετράπλευρων πύργων τους οποίους συναντούμε στη Μακεδονία και στο Άγιον Όρος. Αυτοί είναι γνωστοί από τα ισχυρά ποδαρικά (αντηρίδες) που ενισχύουν τους εξωτερικούς τοίχους τους, και χρονολογούνται από τον 11ο έως τον 16 αιώνα. Ομοιάζει με τους Πύργους: των Βρασνών, του Αγίου Βασιλείου Λαγκαδά, του Αγίου Βασιλείου Χιλιανδραρίου, του μετοχίου Πυργούδια στον Πρόβλακα και της Μονής Ρίλας (Βουλγαρία).

Σύμφωνα με τους αρχαιολόγους ο πύργος της Γαλάτιστας έχει δύο οικοδομικές φάσεις. Στην πρώτη φάση ανήκει το κάτω τμήμα του και χρονολογείται τον 11ο αιώνα ενώ στη δεύτερη το άνω τμήμα του και χρονολογείται τον 14ο αιώνα.

Διατηρείται σήμερα σε ύψος δεκαέξι μέτρων αλλά δεν γνωρίζουμε τίποτα για το ανώτερο τμήμα του και κατά συνέπεια για τη στέγασή του. Σώζονται τρεις όροφοι από τη στάθμη εισόδου και πάνω καθώς και το υπόγειο. Για τις ανάγκες της καθημερινής ζωής υπήρχε μέσα στον πύργο νιπτήρας, χώροι υγιεινής και πιθανώς ένα είδος κουζίνας. Τέλος στον τρίτο όροφο σώζεται τμήμα κόγχης που ίσως ανήκε σε παρεκκλήσιο.

Τα τελευταία χρόνια έγιναν εργασίες στο σύνολο του συγκροτήματος του πύργου, οι οποίες ολοκληρώθηκαν το 2008. Αναστηλώθηκε και αποκαταστάθηκε ο άνω νερόμυλος, κατασκευάστηκε νέα στέγη μη ορατή εξωτερικά, ώστε το μνημείο να διατηρεί την ερειπωμένη εικόνα του. Ανακατασκευάστηκαν τα ξύλινα στοιχεία του πύργου: τα δάπεδα και η σκάλα, η πόρτα εισόδου, τα κουφώματα στις φωτιστικές σχισμές και έγινε νέα εξωτερική σκάλα ανόδου.

Οι πρώτες στερεωτικές εργασίες έγιναν το 1965 από την Αρχαιολογική υπηρεσία. Πολλά χρόνια μετά, το 1994, στην ανασκαφή που έγινε από την 10η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, στο υπόγειο του Πύργου, στη βορειοδυτική γωνία, αποκαλύφθηκε κτιστή δεξαμενή νερού. Τα κινητά ευρήματα της ανασκαφής, πολλά αγγεία καθημερινής χρήσης, νομίσματα, ένα χάλκινο δαχτυλίδι και αρκετές αιχμές από βέλη χρονολογούνται από τον 11ο έως τον 14ο αιώνα.

Αναμφίβολα πρόκειται για έναν από τους καλύτερους σωζόμενους Πύργους της Χαλκιδικής, το καμάρι και το σύμβολό της περιοχής. προμαχώνας της Θεσσαλονίκης αλλά παρατηρητήριο του κάμπου του Ανθεμούντα και φρούριο του Αγίου Όρους. Κάθε γωνιά της μακεδονικής γης έχει να επιδείξει τέτοιου είδους μνημεία, σημάδια της μακραίωνης ιστορίας και του ανεκτίμητου πολιτισμικού της πλούτου.

Κείμενο: Βασίλης Χάδος / Φωτογραφίες: Ραφαήλ Γεωργιάδης - Πρακτορείο ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

@Rafail Georgiadis - Ope.gr

@Rafail Georgiadis - Ope.gr

@Rafail Georgiadis - Ope.gr

CAUTION

@Rafail Georgiadis - Ope.gr

@Rafail Georgiadis - Ope.gr